

Filip Naudts

DAAN RAU

Een opvallend huis met een reeks foto's voor het raam zodat het binnenshuis verduisterd is. Een voorkamer volgestouwd met materiaal, een computer, papieren en foto's natuurlijk.

en het zwarte licht

Daarachter de opnamestudio, eenvoudig en wat benepen, de tweede kamer van wat in Vlaanderen zo gracieus een 'salon-suite' wordt genoemd. Het is niet indrukwekkend, niet artistiek, niet hip, het is een werkplaats. Sommige van de foto's die her en der aan de muur geprikt zijn, komen me bekend voor. Ik heb ze reeds ergens gezien, ze zijn niet van een 'gewone' fotograaf.

Een start vanuit de praktijk

Filip Naudts (°1968) is niet een van die kunstenaars die aan een academie zijn opgeleid. Hij leerde het vak onder leercontract, met zijn voeten ten volle in de praktijk, bij reclamefotograaf Benny De Grove in Merelbeke. Via de middenstandsopleiding verwierf hij zijn vestigingsattest. Je zou verwachten dat hij van hieruit zou starten met een eerbare fotozaak en braaf huwelijksreportages zou maken. Niets daarvan bij Naudts. Als eindwerk voor zijn opleiding maakte hij een reeks portretten van artiesten: muzikanten en kunstenaars. Bea Van der Maat was daar een van en ze was blijkbaar tevreden over het resultaat. Er volgde immers meer.

Tot nu is Naudts naast fotograaf ook documentalist in het Provinciaal Museum voor Fotografie te Antwerpen. Duizenden foto's worden door hem bekeken, bewaard en gekoesterd. Hij geniet van die bij velen onbekende schat, maar ziet node hoe weinig geld er is voor de goede conservering van zoveel historisch en kunsthistorisch belangwekkend materiaal. Het wordt er overigens niet beter op, de provincie moet bezuinigen, hijzelf verlaat zijn job en wordt wellicht niet vervangen. Naudts schrijft voor het tijdschrift 'Foto'. En heel af en toe geeft hij een boek uit of zou toch willen dat het gebeurde.

De 'madammen' van Filip

Hij fotografeert vrouwen (hij noemt ze een beetje lacherig en ernstig tegelijk 'madammen'), dat was zo in de reeks 'Auromatic' en dat is eveneens zo in de reeks die hij nu gaat tonen. 'Erfenis van het moederlandschap' heeft hij de reeks genoemd. Ik heb hem niet naar de betekenis van deze titel gevraagd, hij is een beetje enigmatisch. Je hebt het gevoel hem te begrijpen, te vatten en toch – bij nader inzien – ontglipt hij je. Misschien moeten we de foto's maar eerst eens bekijken.

Het gaat om een reeks van tien foto's: tien vrouwen in een landschap. De vrouwen zijn min of meer bekende vrouwen, ze komen in de media. De foto's zijn honderd ten honderd geregisseerd door de fotograaf. "Dat ging soms zeer moeilijk", bekent hij. De vrouwen zijn soms onherkenbaar, zelfs zichzelf herkennen zich soms niet. Bij de opname is er een soort van transformatieproces aan de gang en voor de fotograaf is dat beter te meten wanneer hij werkt met bekende gezichten.

Terug naar de moederschoot

Alle foto's zijn opgenomen in het park van het Kasteel van Bevelde, het kasteel waar in de kelders Raveel, Lucassen, Elias en De Keyser zich mochten uitleven in de tijd van de vader van de huidige graaf de Kerckhove de Denterghem. Het park is een schitterend stuk natuurgebied in het fel geürbaniseerde en vooral voor en door tuinbouw verhakkelde land rond Lochristi waar Filip Naudts woont. Het is een park met eeuwenoude bomen, duistere groenpartijen en niet te vergeten een ruime vijver.

Voor de fotograaf speelt dit park duidelijk de rol van ongerepte natuur, de natuur die haar gang gaat zonder bedreigend te zijn, die geborgenheid en bescherming biedt en die het leven laat openbloeien. Een park als een moederschoot. Het is niet het echte paradijs, het is er een lichtdrukmaal van, een schijnsel op de wand van de grot, het is een erfenis van het moederlandschap dat er eens was.

Wat zien we nu eigenlijk?

De vrouwen worden in dit park geplaatst. De fotograaf beweegt hen zodanig dat ze er zich thuis voelen, ze vinden er hun plek of ze zoeken ernaar. En dan komen daaruit die schitterende foto's. Het zijn beelden die je pakken. De referenties naar de kunstgeschiedenis zijn legio, ik weet niet eens of het de bedoeling was van de fotograaf, ik stel gewoon vast. Is het beeld van de fadozangeres Lula Pena niet dat van een Moeder van Smarten? Kunnen we anders dan aan Rembrandt denken bij het zien van de plassende Jits Van Belle? En is de foto van Sabine De Vos die de mannelijke figuur omarmt, geen perfecte weergave van een verstild prerafaëlitisch schilderij?

De mannelijke figuur waarvan sprake is de fotograaf zelf, hier staat hij als een vogelverschrikker, de armen gespreid, zoals het zwarte beeld van Thierry de Cordier dat zich in het SMAK bevindt. Of het is een Christus beweend door Maria Magdalena. De fotograaf is nog in een foto aanwezig met name in 'Zelfportret met Bloem de Ligny'. Hij heeft zes beelden, uit telkens een andere hoek genomen, gecomponeerd tot een panorama van 360°, niet Bloem de Ligny is het centrum van de foto maar het alziend oog van de kunstenaar.

© Filip Naudts

Hoe zwart toch kan stralen

Alle foto's zijn analoog gemaakt maar digitaal afgewerkt. De beelden beroeren mij als leek in de fotografie. Ik word aangesproken door hun beeldwaarde, door hun referentie naar beelden uit het verleden en hun kracht die ze nú hebben voor mij. Maar evenzeer treft mij de kwaliteit van de grijswaarden, of zou ik hier beter zeggen de zwartwaarden. Stefan Beyst verwoordt het in zijn tekst over deze reeks erg sprekend: "Naudts' in zichzelf

gekeerde vrouwen hullen zich in het schemerduister van het park waarin iets overleeft van de intimiteit van het gedempte licht in een interieur. Maar hoe meer we ons laten fascineren door dit licht, hoe meer het tot ons doordringt dat dit niet het licht is van de zon dat wordt getemperd door het gebladerte van de bomen of de schemerzones tussen dag en nacht. Het is een onwerelds licht, een soort uit zichzelf lichtende ether die de vrouwen omhult en zelf de stof lijkt te zijn waaruit ze zijn gemaakt. In 'Antje De Boeck' lijkt de lichtende ether zelfs zwart te zijn en het wit uit het beeld te verdrijven. Zag men zwart ooit stralender lichten?".

Filip Naudts ziet zijn werk niet als hedendaagse fotografie. "Het is gewoon mijn ding", zegt hij, "de wijze van een beeld maken is totaal anders dan de hedendaagse fotografie voorschrijft." Ik vind die bewering niet echt relevant, ze doet niets af van de waarde van het werk en vermindert in generlei mate het genot dat ik eraan beleef. Trouwens ik ben niet erg voor voorschriften in de kunst.

© Filip Naudts